

موسسه آموزش عالی بنت الهدی

- سرشناسه: صالحی، خدیجه، ۱۳۶۱ -
عنوان و نام پدیدآور: پژوهشی در جلوه‌های امامت و ولایت در
جریان عاشورا/ خدیجه صالحی.
مشخصات نشر: قم: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی (ع)،
۱۴۳۵ ق. = ۱۳۹۳.
شابک: ۷-۸۶۹-۱۹۵-۹۶۴-۹۷۸
- ویرایش: فهرست نویسی: فیبا
ویرایش: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی (ع)
۴۹ پ/ ۱۳۹۳/۹۴
- فهرست فرعی: موسسه آموزش عالی بنت الهدی ۱
موضوع: حسین بن علی (ع)، امام سوم،
۱ - ۶۱ ق. -- فضایل
- موضوع: علی بن حسین (ع)، امام چهارم،
۳۸ - ۹۴ ق. -- فضایل
- موضوع: عاشورا -- سوره
موضوع: امامت
موضوع: ولایت
- رده بندی کنگره: ۱۳۹۳ پ ۲۴۳ ص/ ۴۱/۵ BP
رده بندی دیویی: ۲۹۷/۹۵۳۴
شماره کتابشناسی ملی: ۳۵۳۹۱۵۳

پژوهشی در جلوه‌های امامت و ولایت در جریان عاشورا

خدیدجه صالحی



مرکز بین‌المللی
ترجمه و نشر المصطفی

پژوهشی در جلوه‌های امامت و ولایت در جریان عاشورا

مؤلف: خدیجه صالحی

چاپ اول: ۱۳۹۳ش / ۱۴۳۵ق

ناشر: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی (ع)

● چاپ: نارنجستان ● قیمت: ۱۱۵۰۰۰ ریال ● شمارگان: ۳۰۰

کتاب حقوق برای ناشر محفوظ است.

© حق چاپ و نشر این کتاب به ناشر (مؤلف) اختصاص یافته است. هرگونه کپی‌برداری غیرمجاز پیگردار خواهد بود.
© تمامی حقوق این کتاب محفوظ است. هرگونه کپی‌برداری غیرمجاز پیگردار خواهد بود.
© حق چاپ و نشر این کتاب به ناشر (مؤلف) اختصاص یافته است. هرگونه کپی‌برداری غیرمجاز پیگردار خواهد بود.
© تمامی حقوق این کتاب محفوظ است. هرگونه کپی‌برداری غیرمجاز پیگردار خواهد بود.

pub.miu.ac.ir miup@pub.miu.ac.ir

با سیاست از دست‌اندرکارانی که ما را در تولید این اثر یاری رساندند.

- | | | |
|----------------------------|------------------------------|---------------------------------|
| ● صفحه‌آرا: محمد خسرویگی | ● ناظر گرافیک: مسعود مهدوی | ● مدیر انتشارات: محمدسعید پناهی |
| ● ویراستار: سمیه مهاجر | ● ناظر چاپ: نعمت‌الله یزدانی | ● معاونت تولید: نورج روحانی |
| ● نمونه‌خوان: محمد خسرویگی | ● آماده‌ساز: سید جاوید حسینی | ● ناظر تولید: جعفر قاسمی ابهری |
| | | ● ناظر فنی: محمدباقر شکری |

سخن ناشر

با پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و در عصر جهانی شدن ارتباطات، پرسش‌ها و چالش‌های نربنی در حوزه علوم انسانی فرا روی اندیشمندان مسلمان قرار گرفت که همه به نوعی برخاسته از مسئولیت دشوار حکومت در این عصر است؛ دورانی که پای‌بندی به دین و سنت در مدیریت همه‌جانبه کشورها بسیار چالش‌برانگیز می‌نماید. از این‌رو مطالعات و پژوهش‌های به‌روز، جامع، منسجم و کارساز در حوزه دین، بر اساس معیارهای معتبر جهانی و عمق و اصالت اندیشه‌های ناب، بایسته و ضروری است و جلوگیری از انحرافات فکری و تربیتی پژوهندگان حوزه دین، مهم و مورد عنایت تمامی بنیان‌گذاران این شجره طیبه، به‌ویژه معمار بزرگ انقلاب اسلامی، امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری (دام ظلّه العالی) می‌باشد.

«جامعة المصطفی (ص) العالمیة» برای تحقق این رسالت خطیر و در مسیر نشر معارف ناب محمدی (ص) «مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی (ص)» را تأسیس کرده است.

اثر حاضر با عنوان پژوهشی در جلوه‌های امامت و ولایت در جریان

عاشورا حاصل پژوهش فاضل گرامی سرکار خانم خدیجه صالحی،
کوششی است در به ثمر رساندن گوشه‌ای از این اهداف متعالی.
در پایان لازم می‌دانیم تلاش همه عزیزانی را که در نشر این کتاب
سهمی داشته‌اند، سپاس گزارده، ارباب فضل و معرفت را به یاری
بخوانیم تا ما را از دیدگاه‌های سازنده خویش بهره‌مند سازند.

مرکز بین‌المللی

ترجمه و نشر المصطفی ﷺ

www.ketab.ir

قدردانی

حمد و سپاس بی انتها، خداوندی را سزااست که الطاف بی کرانش را بر ذره ذره عالمیان رزائی داشته. و همو پروردگار عالمیان است؛ معبودی که توفیقم داد تا در جوان شایعه روز قیامت، حضرت فاطمه معصومه علیها السلام، در ساحل علم و دانش قدم بردارم و بدون لطف و عنایت او و برگزیدگان درگاهش، هیچ نیستم.

بر خود لازم می دانم مراتب سپاس خود را از مامی کسانی که در نگارش این کتاب نقشی داشته اند، تقدیم دارم. از ریاست «جامعة المصطفی ص» و عوامل آن، از ریاست محترم حبره ام جناب آقای صفورایی که با همکاری خویش یاری ام کردند، از معاونت ها و گروه های مدرسه، به ویژه از گروه فلسفه و کلام و اساتید بزرگوaram که راهنمایی ام کرده اند و همچنین از دوستان مهربانم قدردانی می کنم. از استاد راهنمای گران قدرم، جناب آقای دکتر توحیدی که با سعه صدر و راهنمایی های ارزندشان، بیشترین نقش را در نگارش این کتاب ایفا کرده اند و از استاد محترم و مشاورم، سرکار خانم شاکری که با راهنمایی و هم دردی های خود، تحمل مسائل مسیر را برایم هموارتر کردند. از

هر دو بزرگوار که بیشترین کمک را در ارتقای کمی و کیفی اثر داشته‌اند، کمال امتنان و تشکر دارم. از پدر و مادر عزیزم نیز که دعای خیرشان همیشه بدرقه راهم است، سپاس گزارم.

از همراهی و همدلی دلسوزانه و صبورانه همسر گرامی‌ام، آقای اسفندیارخان و همراهی صمیمانه فرزندان عزیزم، محمد، معصومه و زهرا تشکر می‌کنم.

از پروردگار مهربان، برای تمامی بزرگواران و عزیزان نام‌برده، سعادت دنیا و آخرت را خواستارم.

فهرست

۱۷.....	درآمد
۱۹.....	کلیات
۱۹.....	مقدمه
۲۴.....	مفاهیم و اصطلاحات
۲۵.....	جلوه ظاهری امامت و ولایت (ولایت ظاهری)
۲۵.....	جلوه باطنی امامت و ولایت (ولایت باطنی)
	بخش اول: امامت و ولایت
۲۹.....	۱. چیستی و حقیقت امامت و ولایت
۲۹.....	مقدمه
۳۰.....	حقیقت امامت
۳۲.....	امامت در اصطلاح
۳۶.....	ولایت
۳۷.....	۱. حقیقت ولایت
۳۸.....	۲. انواع و اقسام
۳۹.....	ولایت تکوینی
۴۲.....	رابطه امامت و ولایت
۴۴.....	جایگاه امامت نزد شیعه امامیه
۴۴.....	امامت از اصول دین

- ۴۵..... جایگاه امامت نزد اهل سنت
- ۴۵..... امامت از فروع دین
- ۴۶..... امامان دوازده‌گانه
- ۴۷..... ضرورت امامت
- ۴۷..... ۱. دلیل عقلی
- ۴۸..... ۲. دلیل نقلی
- ۴۹..... ۲. ویژگی‌های امام
- ۴۹..... عصمت
- ۴۹..... ۱. تحلیل مفهوم عصمت و پیشینه
- ۵۰..... ۲. عصمت در لغت
- ۵۱..... ۳. عصمت در اصطلاح
- ۵۱..... ۴. عصمت و اختیار
- ۵۲..... ۵. ضرورت ولایت عصمت
- ۵۳..... ۶. نیاز امت به مرجع دینی (ضرورت عصمت)
- ۵۴..... ۷. راه‌های شناخت عصمت و عصمان
- ۵۵..... نص الهی
- ۵۵..... اقسام نص
- ۵۶..... الف) ضرورت منصوص بودن امام
- ۵۷..... ب) دلیل نقلی بر منصوص بودن امام
- ۵۸..... علم لدنی
- ۵۸..... ۱. ضرورت علم لدنی امام
- ۵۹..... ۲. دلیل نقلی بر علم لدنی امام
- ۶۰..... افضلیت امام
- ۶۱..... ۱. دلیل عقلی افضلیت امام
- ۶۲..... ۲. دلیل نقلی

بخش دوم: جلوه‌های ظاهری امامت و ولایت

- ۶۷..... ۱. اهداف امام حسین علیه السلام
- ۶۷..... تشکیل حکومت
- ۶۹..... واکنش نخبگان و کوفیان در برابر سفیر امام
- ۷۰..... برخی سخنان، موضع‌گیری‌ها و اقدامات دشمنان امام حسین علیه السلام

نظریه شهادت‌گرایی (نظریه شریعتی).....	۷۰
نقد نظریه شهادت‌گرایی (دکتر شریعتی).....	۷۱
نظریه فرار از مرگ.....	۷۳
نقد و بررسی نظریه فرار از مرگ.....	۷۴
نظریه اهداف متوازی و طولی.....	۷۴
نظریه مبارزه با شرایط انسداد سیاسی در عصر یزید.....	۷۶
نظریه اهداف چندلایه.....	۷۷
اقدام‌های امام حسین علیه السلام برای بیداری اسلامی و ایجاد حکومت اسلامی.....	۸۰
۱. امتناع امام از بیعت با یزید.....	۸۱
۲. رد پیشنهاد مروان در مورد بیعت.....	۸۶
۳. خروج امام از مدینه.....	۸۸
۴. حرکت امام و آغاز به‌سوی مکه.....	۸۹
۵. خواندن آیه ۲۱ و قصص هنگام خروج از مکه.....	۹۱
۶. پاسخ امام حسین علیه السلام به معبد بن حنفیه.....	۹۲
۷. دعوت کوفیان از امام حسین علیه السلام	۹۳
الف) سابقه دعوت کوفیان.....	۹۴
ب) دعوت کوفیان و موضع‌گیری‌های امام نسبت به دعوت کوفیان.....	۹۵
ج) پاسخ امام به ابن عباس.....	۹۶
د) دلایل امام برای رد پیشنهاد های مخالفان.....	۹۷
ه) موضع دوم و اختصاصی امام در قبال دعوت کوفیان.....	۹۹
و) بیعت‌شکنی مردم کوفه.....	۹۹
ز) سست‌رایی و نیرنگ و فریب‌کاری.....	۱۰۰
ح) دنیاطلبی.....	۱۰۱
ط) پاسخ امام به استغاثه مردم کوفه.....	۱۰۲
۸. اعزام مسلم به کوفه.....	۱۰۲
۹. آماده‌سازی ذهن کوفیان برای پذیرش حاکم ظالم.....	۱۰۳
۱۰. استقبال امام علیه السلام از دعوت کوفیان.....	۱۰۴
۱۱. حرکت امام به سوی عراق.....	۱۰۶
۱۲. تهیه اسلحه جنگی و جمع‌آوری کمک‌های مالی برای قیام.....	۱۰۶
۱۳. تصرف امام در حله‌های یمنی.....	۱۰۷
۱۴. خبر گرفتن از کوفیان.....	۱۰۸

۱۴. فرستادن سفیری دیگر برای زمینه‌سازی قیام ۱۰۹
- دیدگاه امام علیه السلام در برابر مخالفان حرکت به عراق ۱۱۱
۱. حفظ شعائر اسلامی ۱۱۲
۲. پاسخ‌های امام حسین علیه السلام به مخالفان قیام ۱۱۴
- الف) قاطعیت در رهبری ۱۱۴
- ب) تسلیم و رضا ۱۱۵
- نکته‌های مهم خطبه ۱۱۶
۱. آینده‌نگری امام ۱۱۶
۲. عمل به فرمان الهی در هر شرایطی ۱۱۷
۳. خود را در امان خدا دیدن ۱۱۷
۴. تسلیم فرمان الهی و رسواسازی متافان اسلام‌ستیز ۱۱۹
- تجلیات گوناگون گفتاری و رفتاری امام حسین علیه السلام برای قیام ۱۲۰
۱. دعوت به مبارزه ۱۲۰
۲. متن نامه امام علیه السلام به بران بصره ۱۲۲
۳. استفاده از هر فرصتی برای دعوت به قیام ۱۲۳
۴. آینده‌نگری و تدبیر امام در عراق ۱۲۴
۵. مخالفت با حاکم ظالم ۱۲۶
۶. روشنگری و هدایت تا آخرین لحظه ۱۲۷
۷. یاری خواستن از مردم برای مبارزه با حکومت ۱۲۸
۸. یاری خواستن از قبیله «بنی‌اسد» به وسیله حبیب ابن مظاهر ۱۲۹
۹. یاری خواستن از «زهیر بن قین» ۱۲۹
۱۰. جهاد دفاعی اضطراری (تجلی رفتاری) ۱۳۰
- برخی از جلوه‌های ظاهری در کربلا (از دوم محرم تا عاشورا) ۱۳۱
۱. فرمان برپایی اردوگاه ۱۳۱
۲. خریداری زمین‌های کربلا ۱۳۲
۳. فرمان کندن خندق اطراف اردوگاه ۱۳۳
۴. بازدید امام از تپه‌ها و بلندی‌ها ۱۳۳
۲. جلوه‌های ظاهری امامت و ولایت امام سجاد علیه السلام ۱۳۵
- حضور امام سجاد علیه السلام در کربلا ۱۳۵
- پذیرفتن امامت و ولایت در سخت‌ترین شرایط ۱۳۷
- اقدامات امام سجاد علیه السلام ۱۳۸

۱۳۸	۱. برخورد صریح و افشاگرانه.....
۱۴۱	۲. جهاد با سخن.....
۱۴۲	۳. بیدار کردن دل‌ها با سخن.....
۱۴۳	۴. جهاد در حد امکان.....
۱۴۵	۵. هدایت‌گری و تبیین حقیقت.....
۱۵۰	۶. گرفتن حق.....
۱۵۱	۷. سیاست کناره‌گیری از مردم.....
۱۵۳	۸. حفظ حرمت و حجاب و عفاف بانوان.....
۱۵۵	۹. فرستادن بشیر به طرف مدینه.....
۱۵۶	۱۰. رسوا کردن ستمگران و رساندن پیام آنها.....
۱۵۹	۱۱. اصلاح و هدایت همراه با بردباری.....
۱۶۱	عملکردهای امام جهت زنده نگه‌داشتن یاد عاشورا.....
۱۶۱	۱. عزاداری و عزاداری.....
۱۶۲	۲. حمایت و پشتیبانی از عزاداری‌ها.....
۱۶۳	۳. یاد امام حسین علیه السلام به آب و غذا.....
۱۶۳	۴. زیارت قبر پدر بزرگوارش در کربلا.....
۱۶۴	۵. نگه‌داری تربت پدر.....
۱۶۴	۶. به دست داشتن انگشت امام حسین علیه السلام.....

بخش سوم: جلوه‌های باطنی امامت و ولایت

۱۶۹	۱. فضیلت‌ها و معجزه‌های امام حسین علیه السلام.....
۱۷۰	دلیل پرداختن به صفات.....
۱۷۰	داشتن روحیه استقامت بی‌نظیر.....
۱۷۱	تجلی باطنی رضا و تسلیم.....
۱۷۱	تکیه بر قدرت خداوند.....
۱۷۲	صبر و شکیبایی.....
۱۷۳	عبادت بی‌نظیر.....
۱۷۴	پیش‌گویی‌ها و معجزه‌ها.....
۱۷۴	۱. پیش‌گویی امام از شهادت خود.....
۱۷۴	۲. پیش‌گویی از کیفیت و مکان شهادت.....
۱۷۵	۳. خبر از شهادت در آینده.....

۴. خبر از تسلط حجاج بن یوسف ثقفی ۱۷۵
۵. درخواست هدیه سفر ۱۷۶
۶. سخن گفتن با فرشتگان و دیدن آنها ۱۷۶
۷. دیدن جنیان و سخن گفتن با آنها ۱۷۷
۸. ظاهر شدن آب خوشگوار ۱۷۷
۹. زیاد شدن آب چاه ۱۷۸
- تفرین‌های امام حسین علیه السلام ۱۷۸
۱. هلاکت عبدالله بن حوزة ۱۷۹
۲. برطرف نشدن تشنگی تا زمان مرگ ۱۷۹
۳. عذاب سخت زرع ۱۸۰
۴. کور شدن، نتیجه ناسزاگویی به امام علیه السلام ۱۸۰
۵. ویران از آینده عمر سعد ۱۸۰
۶. پیمان‌شکنی و کشتن اسبان ۱۸۱
۷. هلاکت و همراه شدن و خواری ۱۸۲
۸. نتیجه جسارت به امام علیه السلام ۱۸۲
۹. گرفتار شدن به دشمنی و اسلام ۱۸۳
- معجزه‌های دیگری از امام حسین علیه السلام ۱۸۴
۱. تلاوت قرآن کریم توأم با اخبار غیبی ۱۸۴
۲. تأثیرگذاری در موجودات هستی ۱۸۵
۳. هدایت باطنی ۱۸۶
- زهر بن قین ۱۸۶
- حر بن یزید ریاحی ۱۸۹
۲. فضایل و معجزه‌های امام سجاده علیه السلام ۱۹۱
- توحید و توکل بی‌نظیر امام سجاده علیه السلام ۱۹۱
- صبر و بردباری شگفت‌انگیز ۱۹۲
- شجاعت شگفت‌انگیز ۱۹۳
- استقامت و پایداری ۱۹۴
- معجزه‌های امام سجاده علیه السلام ۱۹۵
۱. زنده ماندن در عاشورا ۱۹۵
۲. دستی از هوا ۱۹۶
۳. دفن بدن پدر ۱۹۶

۱۹۷	۴. اخبار غیبی
۱۹۸	۵. تبدیل کردن ریگ‌ها به جواهر
۱۹۹	۶. زنده کردن مرده به اذن خداوند
۱۹۹	نفرین امام
۱۹۹	هلاکت با حرارت آهن و آتش

بخش چهارم: بررسی برخی شبهه‌های کلامی در جریان عاشورا

۲۰۳	بررسی برخی شبهه‌های کلامی در جریان عاشورا
۲۰۳	علم امام علیه السلام به شهادت
۲۰۶	عصمت امام حسین علیه السلام و بررسی آیه «تهلکه»
۲۰۸	۱. هلاکت ناشی از ترک انفاق
۲۰۹	۲. دین مهم برای حفظ اهم
۲۱۱	۳. ترک بر حسب وظیفه
۲۱۵	پیوست‌ها
۲۲۹	کتاب‌نامه